

Dr. Giuseppe Cognetti:

«El Mediterrani no té cap intenció de morir»

Giuseppe Cognetti (1928) és professor emèrit a la Universitat de Pisa. El 1969 va fundar la Societat Italiana de Biologia Marina. Ha estat professor a les Universitats de Nàpols, de Bolonya i de Pisa, de la qual va ser director del Departament de Ciències del Territori i Dipartimento di Scienze dell'Uomo e dell'Ambiente. Des del 1980 és col·laborador del Consell d'Europa per a estudis de reserves marines i és membre del Comitè de Comunicació del Ministeri de Medi Ambient italià. Ha vingut a Girona per participar en l'International Summer School of the Environment que organitza l'Institut de Medi Ambient de la UdG.

L'ecologia és una ciència o una etiqueta?

L'ecologia és una ciència. Ho és per als investigadors vertaders. Però també pot ser una opció per als que aprofiten aquesta paraula per programar accions que després resulten negatives. Em refereixo a tantes iniciatives que, persones que no són competents, prenen en nom de la conservació del medi ambient.

Sobre Jaques Y. Cousteau, què en pensa?

Cousteau va ser un gran divulgador. Va tenir el mèrit d'haver sensibilitzat l'opinió pública sobre els problemes del mar i, sobretot, de donar-los a conèixer. Tot i que no ho va fer des del punt de vista estrictament científic.

A Itàlia hi ha consciència ecològica?

A Itàlia els problemes del medi ambient es van ser sentit força més tard que en altres països europeus. Itàlia és una

neòfita en aquest àmbit. La consciència naturalista era més forta a Anglaterra, a Alemanya... A Itàlia no interessava gaire. La nostra tradició cultural era, sobretot, d'estudis filosòfics, matemàtics, d'enginyeria... des del punt de vista de la biologia, no en teníem. Tanmateix, quan hi va haver el boom de l'ecologia molts van esdevenir ecòlegs improvisats que aspiraven a demostrar la seva tendència ecològica en tots els àmbits... la qual cosa ens va dur a molts errors.

Per saber si un ecosistema està malalt, cal ser científic?

Per constatar la contaminació no cal ser científic, ni tan sols expert. El que és important per enfrontar-se a la situació i resoldre-la és fer-ho sobre bases científiques i no sobre bases emotives. Aquest és el punt essencial.

Aleshores, la relació entre els resultats que obtenen els científics i la societat esdevenen determinants...

Els resultats científics són els que permeten afrontar el problema de la contaminació i evitar desviacions i errors. A més, ens allunyen d'altres opcions que, malgrat estar plenes de bones intencions, manquen de base científica i no poden proporcionar bons resultats.

Com cal transmetre a la societat el coneixement del científic?

És un dels problemes fonamentals. La comunicació és el punt de partida per solucionar tota una sèrie de problemes ambientals. L'obligació fonamental de l'estudiós és transmetre el coneixement a l'opinió pública de manera correcta, i sense errors. Posaré un exemple: quan es parla de tropicalització de la Mediterrània es comet un error gravíssim, perquè és fals. Sí que hi ha peixos i plantes que han estat importades a la Mediterrània, però això no vol dir que el clima sigui tropical. El missatge no és que el Mediterrani esdevindrà un mar tropical, sinó que s'hi han introduït espècies tropicals que han estat capaces d'adaptar-se a les condicions del nostre mar. No pot ser tropical un mar amb temperatures que oscil·len entre els 13 i els 24 graus! Es parla del canvi climàtic i tot es posa en un mateix sac, fet que es correspon amb la realitat. Els ecòlegs estem preparats per transmetre el coneixement, però la societat també ha d'estar preparada per rebre'l.

Ramón Margalef va dir que l'home s'havia fet lloc a cops de colze en un planeta que estava molt ple. Ho subscriu?

El concepte de Margalef és justíssim, perquè qualsevol espècie fa el mateix que fa l'home. El principi fonamental de la selecció natural indica que per ocupar un ambient cal expandir-se tant com sigui possible i, després, l'equilibri posarà les coses a lloc. El problema és veure fins a quin punt l'home pot expandir-se, perquè hi ha factors que ho limiten, com l'escassetat de recursos o els problemes de contaminació i de degradació lligats a l'acció humana. Margalef va ser un gran científic. El vaig conèixer. Va ser un gran impulsor de l'estadística en la biologia marina.

«Els resultats científics són els que permeten afrontar el problema de la contaminació i evitar desviacions i errors.»

■ Els doctors Ferruccio Maltagliati, Giuseppe Cognetti i Marina Roldán.

Els seus amfitrions m'expliquen que vostè no para...

Ara treballem per conèixer les estratègies adaptatives dels organismes marins, en funció de situacions ambientals canviants. Enfoquem el tema des del punt de vista de la importància que té per a la comunicació, tant des del vessant científic com formatiu. Formatiu en el sentit de preparar les noves generacions per al coneixement dels problemes del medi ambient, de tal manera que tinguin una base concreta per intervenir-hi. A la vegada, treballem en l'Ecosistemservice, un concepte conegut en l'ambient terrestre que nosaltres volem traslladar a l'ambient marí. És una aproximació multidisciplinària a l'ecologia que comprèn, també, l'economia. Tenim un article en premsa, en el Marine Pollution Bulletin, que aborda aquesta nova problemàtica.

La Mediterrània es mor?

No! Tornant a la pregunta de Cousteau. Recordo que fa cinquanta anys (jo m'havia llicenciat feia poc) Cousteau deia: «en mig segle el mar serà mort». Era un intent de sensibilitzar l'opinió pública sobre el problema... però exagerant! Després de cinquanta anys el mar no és mort ni té cap intenció de morir. Efectivament, hi ha zones amb problemes, però cal ser molt caut amb les generalitzacions, perquè només porten a l'error. Aquest és el concepte fonamental.